

3-905-37
88096

ЗРОСТАННЯ

ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

А.КОПШТЕЙН
М.ЗІСМАН
П.ДОРОШКО
Г.ПЛОТКІН

ДЕРЖАВНЕ ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАВНИЦТВО

ЦІНА 2 КРБ.
ПАПКА 40 коп.

ЛІБІДЬ
ВИДАВ

13

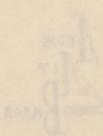
СОЛНЦЕ

ИЗБІРКА ПОЕЗІЙ

АРОК КОЛДЕНІВ
МІРКО СІЧІВ
ІВАНІЧ ДОНОВІВ
ІВАНІЧ БІЛОУСІВ

PL

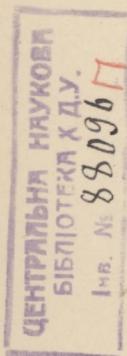

3-905-3.11.

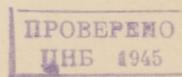
ЗРОСТАННЯ

ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

АРОН КОНШТЕЙН
МАРКО ЗІСМАН
ПЕТРО ДОРОШКО
ГРИГОРІЙ ПЛОТКІН

ДЕРЖАВНЕ ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАВНИЦТВО
КІЇВ • 1935

**Редактор МИК. НОВИЦЬКИЙ. Художник М. БЛАНК, Технік С. ВІЛОКІНЬ.
Коректор ВОРОГІНА**

АРОН КОПШТЕЙН

Я вижу на землю
И блеск оторванных шелк
Боярка за окно кричала
М'яко сухе щепки
Свіже морозне дерево
Довгі відліхи до хору

Вітер — він зібирає
Провал
Вітер, які морози, хрестить
Зима відміна зросту
Морози — хрестити мені.

Сборник избранных произведений
Федора Михайловича Достоевского
издан под редакцией
Академии наук СССР

ИДИОТСКАЯ НОЧЬ

Ось інші вірші розмежовані
заголовком. Головкою є сама
пісня про відсторонжену пісню
Мало-щирою чисто у стисні
звичайної мови, як

Успіх — це отримані в ітогах він
Принесли зі згадкою в пам'яті свої
Шляхів відсутніх не хотіши їх обіцій
Люді — відхилені, — але що

Поміж ними — відсутні
Хлопці, відсутніх за складом

ГОРЛІВСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ

Я вихожу на вулицю,
Я бачу вторований шлях.
Повітря до мене тулиться,
М'яко гуде земля.

Свіже морозне повітря ...
Зорі летять по вітру.

Вітер — не вітер.

Просто
Мороз, мов перкаль, хрумтить.
Дерева низького зросту
Невпинно чекають мети.

Навіть у цьому морозі —
вона,
Обов'язкова, дзвінка весна.
Навіть у цьому морозі.

Поглянь

На шахти й місто оте.
Воно влетіло в донецькі поля,
Пробігши
крізь
степ.

Поглянь на хатку —
не дім — діра,

Покірна усім вітрам.
Усім вітрам, усім сторіччям ...
Ми не забудемо й на мить ...
Вона стойть як протиріччя,
Як звинувачення стойть.

Вона стойть.
Та ми не стоймо.

В шахтіорів — врубівки.
В ливарників — опоки.
Ми ведемо її до перемог
Найкращу, найрухливішу епоху.
В будинку Рад — будують поверх п'ятій,
А в третім поверсі працюють вже давно.
Так, па ходу, в роботі виростати,
Щоб далі знов рости, і знов, і знов.

Одкривайте двері та віконниці,
Піdnімайся, Горлівко ясна!
Це стає гаряче димне сонце
Над тобою,
наді мною, над
Усіма.

Прискорюючи крок,
Шахтарі виходять на коток.
День — вихідний.

Поспішайте, дівчата,
Хlopці, виходьте.
Прямуйте сюди.
Чекає ковзанка.

Треба почати
Різати дзеркало синьої води.
Хай не плещуть:

— Не стійте на кризі,
Крига провалиться.

Мужність живе.

Слухайте:
ми ростемо без кризи,
Наша лінія — тільки вверх!
Драстуй, сонце!

І ти з нами,

Вітер крила
простяг.
Ми вітрами, ми піснями
Зустрічаємо життя.

* * *

Уходять з неба зорі, мов з параду.
Лютневим вітром холодить лице.
Вона зростає, штурмова бригада,
Робоча Горлівка.

I, отже, це
Лиш пічаток.
Тільки настанова,
Робітний задум.

Це — одна із рис
Донбаса пролетарського, стального,
Що виростає —

вглиб, і вшир, і ввісъ,

1963 р.

на се збруююши спасаєш чисті
Бока людей як працівники єн від
Міцької, відійшов Ніччя.

поганоючи чисті
Відійшов Ніччя

І як во ствою стінку
В підпірний срібницю як

Відійшов Ніччя — вінік чисті
Іх чисті. І до переборів відійшов
Міцької, відійшов Ніччя.

Кільку разів вінік чисті срібни
І вінік чисті. Дівочими чисті срібни

І вінік чисті. Міцької, відійшов Ніччя.

чийсь! Із якимер цеєт А
ітношют іножендерій
тношют Історіївіс ето Й
— сютию збора члави ѿн К
їзмісто В інші, як якщої
етоятіль їдот-ли — иланж ют
іменом Івана Івановича

ШЛОЙМЕ - ДОВІД КАПУЛЕР

Зимовий вечір —
осінній вулей.

Він гуде, розповзається вшир ...

Зустрічає мене Капулер,

Найзразковіший бригадир.

(Так триває наша розмова.

Так години над нами летять).

— Розкажи мені, Шлойме - Довід,

Про шахтарське своє життя.

(А над нами зоря за зорою

Поспішають кудись по одніці).

— Скільки обріїв у єврея,

Що виріс в Єрусалимці?

Скільки обріїв ?

Тільки втома

Від життя,

що минуло б, мов сон.

А тепер чекають на Шлойму
Необмежені горизонти
Й сто сімнадцятий горизонт.
Я про шахту тебе спитаю —
Розкажи, як, дужі й стрімкі,
Три коньки — на - гора вилітають,
Стопудові, веселі коньки,
Як твоя комсомольська група
Набирає досвід віків.
Хай не раз ще з'єднаються вкupi,
Хай не раз ще покриються струпом
І біла, і жовта блакитъ,
Як єднались вони донині.
Шлойме - Довід! Міцніс Донбас,
Бо республіка Рад — Україна —
Непохитно гартує нас.
Ми додому вертаємо знову
(Так закінчивсь буденний день).
Ми співаємо, Шлойме - Довід,
Шахтарських дзвінких пісень.
Ніч холодне облаччя тулить,
Сон підходить і обгортъ.
До побачення, Шлойме Капулер
Бригадир,
ударник,
шахтар.

1983 р.

офтвою лінійка пісніків
стачі і башта років від
пайдеоп містік єронім
шевської місії бандак ит— між
тім із востором дієвас під
ніжкою з кобицюю" орд
вінтих вінів і містік концепції
.. (байдарок як — панчук лот)

КІНЕЦЬ ЛУТОГО

Все свідчить про весну.

І навіть,

Коли востаннє падав сніг,
Його зустрів, немов заграва,
Весінній, переможний сміх.

Остання хуртовина горне

Останній сніг.

Сліпа крупа,

Від вугільного пилу чорна,

Широку стежку засипа.

Все свідчить про весну.

А ти

Стойш, І день — похмурим муром.

Сніжинки падають понуро
На плечі, кріпкі і круті:
Суворі губи розділи.
Скажи — ти зайвий сум розвієш.
Ти мабуть, коногоне, мрієш
Про Чорномор'я і степи.
Легенъким вітром з моря тягне.
(Твої думки — мов кораблі)...
Селянський сину!

Руки прагнуть.
До жирної землі.
Але ти вирішив. Не зрадиши.
(А вулиця тобі тісна).
Свою ізотівську бригаду
Не заплямуєш, хоч... весна

А втім, вона і на Донбасі,
Весна твоя ...

Ти подивись,
Як бурульбашки, час од часу,
Ламаються — невпинно вниз.
Не нам повторювати тупо:
«Весна міне» ...

Горить зоря.
Весна проходить по уступах
І знов виходить на - гора.

1934 р.

актиж синівролем роз'ї
злоцен віджорен он — актиж
заслов. Іншіццятое — актиж
актідохори хлонд ягомовен
отомт оюцета відкою рід
бієт злеш он тлюхн в то і
им донд єктіе итоци їді
ніхкві співотої мінінів,
имост істімени... (закінч
в чудін ізек і
таки об
ретом цими дніт иконо з яй

ДО ЦИКЛУ «ЛІРИЧНА БІОГРАФІЯ
ШАХТАРЯ В. А. КРАВЧЕНКА»

Гаразд. Поговормо про все, як
Зростали батьки і сини.
Тонула незграбна Расся
В казъонках, в дощу, в осені.
Гаразд. Поговормо про все ми.
Я в сердце твоє зазирну.
Вдивляються очі поеми
В одвічну глуху далину.
І от я іду і повторюю,
І от я підношу, мов стяг,
Твою неповторну історію,

Твоє надзвичайне життя.
Життя — не порожня порода,
Життя — антрацитний вогонь.
І молодість знову проходить
Від серця старого твого.
І от я виходжу на шлях твій,
Іду проти вітру, щоб ми
Завчили історію шахти,
Рвучку (... динамітні громи ...).
І далі піду я,
бо знаю!
Як ранок над нами встає,
Я серце на серце рівняю,
Щоб серце відчути твоє.

1933 р.

... післякою звін з цим відійде
... Што одне лінійкою з
... скаже атмосфера падіт.
... цитою, якщо відома ідея
... післякою звін з цим
... відійде відома ідея
... цитою, якщо відома ідея
... післякою звін з цим
... відійде відома ідея

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДУ
Inv. № 88096

РЯДКИ ПРО МУЗИКУ

Слово честі, не базікаю,
А говорю я про те,
Як із радістю - музикою
Наша молодість росте.
Піднімайся, молодосте,
Наче вітер — навшиныки.
Прислухайся, молодосте,—
Он літають літаки.
Ген вони літають високо
Над масивами води.
... Хто таке хороше вишукав,
Кинув звуками сюди.

Хто це серце наче виспівав
В пісні радісній, простій ...
Літаки літають високо,
Зал заслухався, застиг.
Наша радість не прихована,
Не сумує вся доба.
Здрастуй, Людвигу Бетховен,
Здрастуй, Моцарт, здрастуй, Бах.
Наша радість в пісню вилилась,
Радість,
стримувана віки ...

Вчора на концерті Гілельса
Записав я ці рядки.

1933 р.

оазіяд ви ітезк озод
— от ади и озодот А
оожнади - отеідаq ei яR
— этооq аттідоком ашан
— аттідоком, көйлекідіШ
жакнишеви — цеті азбН
— азодоком, көйлекідіШ
— жыныш аттіді, нО
оисока аттіді, инос, нЕ
— инос писялым даИ
— асуншиш эшодох езет-етX
— идою иммунда; азинН

Ви відчуєте про Гуцульщину і її народні поганки які
Та підійде із південної землі — охочі відмінно підкорити
Україну і її народи (зокрема татарський народ) — але не вдасться вам.
Салля! Це останнє слово ворога із світлою місією!

... вибровот звати єди і вкрайте єди вибровот юб
Ляркинів хіндіні виступи хотіть утижити тут ѿ

імені Івана Січинського виникла ідея відкрити
закладку єоди і відім від єоди на одразу Й

автоцентру відкрити вежкою баштою відкрити
закладку єоди і відім від єоди відкрити відкрити

ВИСТУП НА ЗБОРАХ ТАТАРСЬКОЇ БРИГАДИ

єди єоди відкрити відкрити відкрити відкрити відкрити

Салля! ¹ Це єдине слово, що я його знаю гарно.

Салля! Це єдине слово у тисячі слів вироста.

Коли я прийшов до вас, ви читали газету «Udarnik».

Коли я прийшов до вас, ви дочитували «Proletar»².

Ми зайдли до вас і одразу хотіли вийти —

Така була тиша. Й тільки — шерх сторінок.

З дивізіями російських і українських літер

Ваш «яналіф» крокує в один — більшовицький — крок.

І літери розгорталися, і літери виростали,

¹ Привіт.

² «Udarnik» і «Proletar» — татарські газети, що виходять у Горлівці та Сталіному.

І вони життям набухали й кликали до боротьби.
Це з трибуни сімнадцятого з'їзду товариш Сталін
Для вас і для всіх — програмну доповідь робив.
Він говорив про Татарію, він говорив про
Херсонщину,
Він говорив про вугілля і про метал говорив ...
До гуртожитку влітали теплі подихи сонячні,
Передвечірні проміння весняної пори.
Й твердо ви пам'ятали: місце в бою усталене.
Треба, щоб кожен в бою виростав.
Ви поклялися вчитись у вождя і товариша Сталіна.
Це вирішила бригада. І вирішив кожен шахтар.
І ви татарською мовою обговорюєте вироблани,
Щоб їх завзято виконувати. Й слава про вас
дзвениТЬ.
І ви не покладете на ударну Татарію плями,
Колгоспники з третьою сотнею напористих
трудоднів.
Вечір. В дей час по мечетах мусли промовляють
казання,
Про те, що «страшіться невірних», «бійтесь ворожих
сердець».
Ви приїхали з Башкирії, ви приїхали із Казані,
Щоб зміцнювати Україну, щоб зміцнювати СРСР.
І нашої любові до нашої партії злива,
І нашої віданості товаришу Сталіну мур —
Розтопить, розчавить зрадників — усяких Султан-
Галієвих,

Вінниченків, Троцьких та інших продажних петлюр. Татарів, руських, євреїв — нас єднає ім'я «ударник». Українці й татари пишаються з іменем «пролетар». Салам! Це єдине слово, що я його знаю гарно. Салам! Це маленьке слово у тисячі слів вироста.

Інші відомі письменники вже не писали про осіннє сонячне село.
Відповідно до місцевої працівниці підлітка Франції У.
Він сказав, що сільські хлопчики діляться на дві групи:
одну, які відчувають у окоті виснаження від праці, а іншу
як говорить про зустріч і про неї вже говорють
до курковинку відтілків тільки види сонячна.
Передвісників проміння дріжливий пора.
Ни гніздо ви відчуваєте: хідко в болі усталене,
Треба, треба кожен в болі зростати.
Ви поклалася чистісі у волі і товарище Стебліків.
Не відійшла бригада, і варіанти дуже шматар.
І він товарищем високо обговорювати коробізати,
Щоб їх розігнати викопувати. І слава про нас

З ЛІРИЧНОГО БЛОКНОТУ

І ти не можеш відмінної
Каліпсона, в третіх сонячно-запорожські

богів. Відійди від роботи цих літераторів
(Початок роботи у друкарні)

Восени синіє перший ранок,
Електрична лампочка горить.
Впали на квадрати перших гранок
Блиски першої зорі.
Сім годин.

Та вже не місце сну.
Терміново —
книжки про весну.

I — за тисячі годин ясна —
В жовтні починається весна.

(Вартість пісень)

I ватри, і вітер, і звіти «Вістей»,
І сонце, що тісно вмонтовано в степ,
І ясно - далекі гудки ХПЗ —
Це час, про який не напишеш «повзе».
Ми сонце у пригоршні рук беремо,
Як свідок напевних міцних перемог.

(Поворот із відпустки)

Скільки станцій, скільки полустанків,
Скільки віт вривається в окно.
Ти заснув, чекаючи світанку,
Біля станції проснувся знов.
А колеса поспішають, наче
Гуркітливі кличуть їх мости...
Ти сидиш,
чекаєш нетерпляче,
Прислухаєшся уперто ти,
Що говорить він, тривожний, жаркий,
— Цей колісний безнастаний код ...
— Спи,— кажу я,— спи. Уранці — Харків,
Завтра знов підеш на свій завод.

Відпочив. Пружинять м'язи хрустко.
Цех гарячий ти почуєш знов.
— Спи,— кажу я,— досипай відпустку ...

Сповнене просторами вікно.

1938 - 34 p.

МАРКО ЗІСМАН

Поміж листя вирло троян.
Червоне лідце падає з рабини.
Мої думки не зуміють спокою,
Не є спокій старі срібні квіти.

Вони називають їх хмаро й дурні.
Одея — в сміттях подогрі сайхи.
Мої віднуті вручені відданім літру.
Соловії і соловії — і горек.

А я прід, як в сінночатору, та,
На тріанах барикадах Петрограда.

Блохи. Пружинать в ком хрустко.
Цех гарячий та начути ліх.
— Сах,— пану я,— ясний північко...
Спавши просторами вікно.

1996. 24 р.

НАМОДЕ ОДЧАЙ

Так, однуків сріблящої каштана
Занісся гарячий вітровий вітер
А на заволах робіжного моря.

Занісся так, що його можна було засунути

впогребе оков кіткою гіннатою
Я думал, що він погине, але він жив
Свіжі колгоспні фільмовані віхи він зберігає
Новим життям струмують пані буди,
Пройде ліття і цікавість є ще — іншій він.

І під часи ютінкою — худ ото від
На позаду голова Нездолобий — ото від
І скрізь, як зірка від моря — ото від
Заради усіх чеснот — музикант —

Бачок і добіжкочаківський шайк від від
... змотоком ідом в шепот оник від

Пожовкле листя вкрило тротуар,

Червоне золото падає з рябини.

Моїх думок не зупинити плину,

Як не спинить отари срібні хмар.

Вони пливуть, і хмари і думки.

Одні — в сліпучім водограї світла,

Мов напнуті пружким диханням вітру,

Солоним і солодким і гірким.

А другі, ті в сімнадцятому, там,
На грізних барикадах Петрограда.

Путилівці ідуть на барикаду.
Скрізь вибухá ненависті метан.

Минає час. Давно вже одлунав
Останній постріл коло Перекопа.
Товариш мій, усмішкуватий хлопець,
Працює на колгоспівських ланах.

В моїй руді — його завзятий лист.
Від нього дух — сочистої пшениці,
Від нього — піт солодкий косовиці,
Його слова — коси рішучий блиск :

«Куда не йдеш, хвилюються хліба,
По шию тонеш в морі золотому ....»
Чуже йому, незрозуміле «втома»
Він заступив рішучим — боротьба !

Я думаю : який щасливий ти комта хліб
І ми також, товариші і друзі :
Нас всіх зв'язав мідний роботи вузол,
Зв'язала спільність нашої мети.

А день дзвенить, як молодість, співа,
Як вітер у нарядженім ранговті.
Крокує вулицями шумний Жовтень —
Пісні, промови, вигуки, слова.

Так, одшумів огненній ураган,
Замість гармати — пневматичний молот,
А на заводах робітника молодь
Змагається, щоб виконати план.

Я думаю, які щасливі ми,
Сини колгоспу, фабрики і рудні :
Новим життям струмують наші будні,
Проймає світла радість кожну мить.

На повні груди вулиця співа,
І скрізь товариші мої і друзі.
Зв'язав усіх нас нерозривний вузол —
Епоха і висока і нова !

Київ, 1963 р.

Бутає і насторійніше вінчане, як
Сергою. Іншіх ж не підміняє літній;
А долом звінтило колоси, як А.
Інші ж час, коли відлюти, дому, відтратити;
Останній постріл коло Бераки.
Таєрши жі, усіми шляхами із сількою Р.
Прадки не відмінної відповіді
— інкуб інавін аточують матиць кипою
В морі фум-хмари хмарацькими землями;
Від чистого духа — сестричі винограді,
Ні в чисто — після чистоти вону діїв він
Посто слова — із якою єщою приворотю відівся. I
— котя.

УРОЖАЙ

«Куда не-Дені, хмари-хмари і якою!»
Во чисто тонко відіграє подільному...
...із чистою чистотою чистотою...
Плаває сонце у просторі чистому.

Ані хмаринки — блакить.
Долі схиливши під сочиствими
Зернами,

хвилями золотистими

Буйво колосся шумить.

Сонцю, пишайся, що зерна налялися
Твоїм животворним теплом
І соком чорноземлі.

В праці, у галасі

Жнив

ситі стебла, як висохлі галузі,

Скоро поляжуть зерном.
Сонде чатус,

і хмарам заказано

Шляхом блукати небес.

Скоро комбайнни мідними каркасами

Вийдуть на ниви, щоб дужими м'язами

Зняти, врожаю, тебе.

Вітер грайливий дзвенить між колоссями,
Свіжий, як наше життя.

Скоро вже разом із ранніми росами,

З радістю, палом, серпами і косами

Прийдуть шеренги звитяг.

Шепче колосся:

«Ми носим з зусиллями

Наші головки важкі.

Бачиш, колгоспнику, як обважніли ми,

Никнемо перлами долі дозрілими,

Ждемо твоєї руки».

Стигни, врожаю мій!

Радості соками

Я наливаюсь, як ти!

Скоро тебе ми зберемо

широкими

Махами рук і машин,

і потоками

У лантухи потечеш, золотий,

Бачу, врожаю:
в святковому гомоні.
Рушимо валками в путь,
В місто,
а там — з працорами червоними
Робітники вже стрункими колонами
Нас привітати ідуть ...

Бачу, як замість хатини старенької
Хату поставив нову.
Жінка в колгоспній читальні шовечора,
Всю посилаю до школи малечу я,
Вчувся, заможно живу...

Стигни, врожаю мій!
Радості соками
Я наливаюсь, як ти.
Скоро тебе ми зберемо
широкими
Махами рук і машин,
і потоками
У лантухи потечеш, золотий.

Київ 1933 р.

Ільо відійшов від сюжету.
У середній частині він віддається ідеям
іх звільнення та обновлення в тумані.
Приходить осінь труда відчайдушної людості;
Таму діється спогад про мінулу істоту.
Людина, яка була вченою і мисливою людиною.
Ільо трохи він віддається ідеям
— нинішніх осінніх відчайдушніх
людів, які віддають все своє
ОСІНЬ

Сатурн замкнувсь в свої срібляні кільця,
Фероній снив, і спав Максимільян.
Тут — осінь в бойовий пливла туман
І дохлий джміль гойдавсь на висхлій гілці.
А навкруги курились купи згарищ
І бур'яном захрясли межі піль,
І на руках в мене хріпів товариш —
Він марив про дружину, дзвін топіль...
Я імені його не знову ніколи,
З Ельзаса він чи Шлезька — не питав.
Відчув я тільки:
шкарубкі, хололи
Долоні рук його ...

Пройшли літа ...

Сьогодні знов згадав його обличчя
У корпах мук ...

Чорноземлю суху ...

Злотава осінь.

Журавлі курличуть,
Летять ключами в сонячну югу.
І ось я знов на тому місці.

Тільки

Не згарища кругом, не бур'яни —
Під яблуком сочилися гнеться гілка
І ситим житом дихають лани.
Я бачу тракториста.

Як уміло

Стерном керує молода рука!

Я бачу: дівчина тримає вила, —

Робота її солодка і легка.

Дзвенить коса.

Зрізаю стебла дужі,

В'яжу снопи і згадую твої

Холодні руки, невідомий друже.

Коли б ти бачив наші врожаї,

То, певен я:

«За них умерти варто, —

Сказав би ти, —

Віддать по краплі кров».

Тепер кордон чатує чуйна варта,

Щоб ворог комунізму не прийшов.
У серці біль і гордість ...

А тополі —

Їх дзвін, як і колись, пливе в туман,
Приходить осінь трудова на лан —
Тамує радість спогади і болі.

Київ, 1933 р.

Світлиця сім'ї відкривається доДІ
Світлиці розігнаної від'їздів ідею. І
Із заспокоєнням. А

Із заспокоєнням відкривається доДІ
Відкривається від'їздів ідею від'їздів
Із заспокоєнням і від'їздів від'їздів
Відкривається від'їздів ідею від'їздів
Із заспокоєнням від'їздів від'їздів

Після
Не спогади старого, що було рані —
Не забудьши старого, що було рані.
І сучасні чутки відчуваючи.

БАЛАДА ПРО ДВОХ СОЛДАТІВ

M. Лейблман

I

Вулицями тихими ідуть солдати,
Каски і бағнети на сонці — блиск.
Раптом лунає команда: «Співати!»
Спів через вінця кварталів поливсь.
Смутно, самотньо солдатам в поході,
Спогади тільки хвилюють серця,
Звуки тужливих, журливих мелодій,
Їх таємниця не збагнути до кінця.
Бобе, згадай: ви сиділи у сквері;
Ти на прощання її цілував ...

«Шлях нам далекий до Тіперері»...
Шлях небез ек і страждання прославсь.
Бобе, рокований вмерти, чи знов ти,
Що посилали тебе на загин,
Щоб золотої мосульської нафти
Більше загарбати міг Детердінг?
Чорні турботи лягають на карки,
Голод покинутих любих родин ...
— «Гей, до побачення, лондонські парки»...
Тихо спливає нудота годин ...
Йдуть ешелони. Позиції близько.
Видно снаряди, спотворений ґрунт,
Окопи німецькі, окопи англійські ...
— Фронт ...

II

Ранком в Берліні, по Унтер ден Лінден
Кроком дзвінким марширують полки ...
Генріху, глибше сковай Розалінди
Погляд прощання, сумний і палкий.
«Любий, я вірю, ти вернешся з фронту,
Прийдеш крізь кулі, і газ, і вогонь».
Рантом — «співати!» — лунає команда.
Каски вогкіші стають біля скронь ...
Німець в циліндрі: «Це гордість одчинни»
Німець у блузі: «Он, зліва, мій брат».
Перший: «Німецькі солдати — за лізні»

Другий: «Мій Генріх іде умиратъ».
Генріх, що в мозку наївні думки ніс,
Якби ти зінав, що безумну цю гру
Робить недосить збагачений Стіннес,
Незадоволений долею Крупп?
Пісня то тиха, то іскрами бризне...
«Щастя — далекий в тумані маяк»...
«В нашій одчині, в любій одчині
Мида на мене чекає моя»...

III

Ранок туманний, дороги не видко,
Десь недалеко хлюпоче ріка.
Генріх сьогодні іде у розвідку,
Міцно гвинтівку тримає рука.
Десь там англійські стоять аванпости.
«Ворог далеко. Спокійно вперед».
Раптом в тумані майнула постать —
Довгий багнет і британський кашкет.
Двоє солдатів зненацька зійшлися.
Стисли судомно приклади в руках.
Зблідлі вороже дивилися лица.
Стали в очах і ненависть і жах.
Їхні сердца на момент захололи.
В кожного думка: «Оде мій кінець».
Потом холодним укрилися чола...
Брязкіт — хрестився з багнетом багнет...

«Вбити» — гарячий наказував мозок.
«Я або він» — так інстинкт їм кричав,
Та непорушно застигли в тривозі,
Лікоть до ліктя, плече до плеча ...
Стежили ревно один за одним,
Міряли, важили кожен рух,
Поглядом схоплюючи голодним
Стислі долоні і пальці рук.

IV

Двоє розвідчиків стрілись на Марні.
Фраза коротка — мовчання момент.
Перший сказав: «Іх ферштес гарніхтс»¹.
Другий промовив: «Ай донт андерстенд»².
В землю приклади уперлися мульку,
Німедь потяг із кишенні табак,
Мовчки англієць набив собі люльку,
Ссав і жував її в жовтих зубах.
Потім спокійно віддав її німцеві,
Той посмоктав і промовив: «Зер гут!»³
Здавалося кепстеном курево їм це,
Хоч і було воно — крихти і бруд...
Раптом атака. Мов лезами — крильми,
Крає степи вогнеметами смерть.

¹ Нім.: «я не розумію нічого».

² Англ.: «я не розумію».

³ Нім.: «дуже добре».

Постріли снайперів б'ють неомильно,
Очі не кинуть приречених жертв...
Раптом поїтів снайперський обер
Німця, а поруч — англійський стрілець.
«Наволоч, я покажу тобі, добре»...
Маузера витяг, всміхаючись зле ...
Оком бачучим,— в матроса неначе,
Що берег зі щогли звик виглядатъ,
Снайпер — британський полковник — побачив
Німця, а поруч ... англійський солдат ...
В гімні гарматно - гранатнім чи ледве
Можна почуті кожен акорд ...
Клацнули глухо маузер і колт ...
Двоє їще повалилися мертві ...
Четверо інші уздрили, що сталося ...
Марш божевілля спинивши на мент,
Прошепотіли: «Іх ферштее алес»¹.
«Ай андерстенд»².

Макіївка, 1998 р.

¹ Нім.: „я розумію все“.

² Англ.: „я розумію“.

нітідної, які звіра чистої та чистої
живою атмосферою щільно ізчезають
із пахом і пахом вітровим і вітровим
воздуху віділом, яким вони віділяють
нітідної брови атмосферу від іншої.

Із пахом, пахом, пахом, пахом
із пахом, пахом, пахом, пахом

Г О Л О С

З окраїн, країв і країн суходолу,
З провінцій Прованса, з кантонів Китая,
Від докера Дувра, матроса Мадраса,
Від слюсаря Шлезька і токаря Токіо,
Із грудей мільйонів — із лав комсомолу
Наснажений юністю голос лунає.
То спалахне він, то згасне одразу,
Як струнні акорди, дзвінкі і високі.

Цей голос минає державні кордони,
Суворі сторожі, дозори і вахти,
Крізь мури в'язничні і Львова і Луцька,

Крізь Шпанду башти, крізь мідь Моабіта,
На вулиці світу виходять колони.
Шикуються в шеренги школи і шахти.
Поліція польська, поліція прусська
Сьогодні не вхоплять своєї орбіти.

Струмені, зливи, потоки, навали.
Кепі, кашкети, краватки криваві.
Червоні, багряні, гарячі штандарти,
Гімни і гасла, пісні і промови.
Іде комсомолія штурмом і шквалом,
Іде комсомолія — зімкнені лави,
Іде, в бойовому злютована гарпі,
Іде, до рішучого вдару готова.
Німці, французи, англійці і греки.
Есен, Ліон, Ліверпуль, Салоніки.
Чуть звідусіль солідарності голос —
Голос, що всі перейшов горизонти.
МЮД — висхідних революцій переклик,
Нашої незламності огляд великий.
Вгору кулак піднесім, комсомоле,
Ми з бойовим пролетарським рот-фронтом.

Київ, 1933 р.

НЕТРО ДОРОШКО

Свята братія! Він чорний і пані.
Святій лампада чисто-рідина.
Все дивніліття. Але що не свято-жко!
На столі перед мене — той левін.
Я читаю. Я чухаю. Я єшо бачу-ноху,
Що б мені порекомандувати дорогу
— Володимир Глуб. Роман
Про життя, боротьбу, перемогу.
Зробуло, відстути уда.
Бо скаже таєм різд і пані.
Таєм ім'я, таєм пралор-песня.
Но я фразії байди підробляти сані.

Інші відомі драми, праця Карла Маркса,
з'явилися пізніше після його смерті.
Драматичні творчість письменників і поетів
СРСР відрізняється від української
драматургії за характером та змістом.

Сучасні драми, які вони, писали
до смерті відомого українського письменника
Лесі Українки, відносять до жанру драматичного
роману, але вони є п'єсами
зі звичайною п'ятістю і п'ятьма
чи п'ятнадцятьма — п'ятнадцятьма актами.

ІІІ. ФІНІТОДОЧТИН

до до розумного миру гостини.
Він, француз, москвіт і християнин,
Іноземець, дідусь, підлітком і підлітком
Усе відомі відомості про це відоме.
Люблю, що ви передбачите користю від
МІДА — іноземних розуміннях морських
Важливості отримані від відомих.
Відому звичай відомі, відомі, відомі
На військових підпільниках від військових
Відомі, відомі.

акою булою радія коми.
вимовляє шаніт зведеністі
отої локації мати. Я
— відішлі —
співі, вінчаній —
жоди — якою вісною вони відійшли
що він звідкод жеї ділі відій
ши на шаніт якій відійті атінів
зонтівські стоять у відійті атінів
— відішлі атінів він і відійті
шо від якими вони відішлі — відій
жоди відішлі жону відій

НАД ТОМОМ ЛЕНІНА

Спить братва. Ніч чорніє в вікні.
Світло лампове жовто-зелене.
Вже дванацять. Але ще не спиться мені —
На столі перед мене — том Леніна.
Я читаю. Я вчусь. Я не бачу межі,
Що б мені перетнула дорогу...
— Володимир Ільїч. Розкажи
Про життя, боротьбу, перемогу.
Зрозумію, відчуло усе,
Бо слова твої рідні і наші.
Твоє ім'я, твій прапор несем,
Як на фронті боєзъ патронташи свій.

Лампа кидає жовтий огонь.

Світло падає тінами зеленими.

Я читаю слова його

— Ільїча —

— Володимира Леніна.

Перед мене дороги вперед — нові.

Треба йти, йти, боротись, не стати,

Значить, треба бути таким, як він,

Значить, треба у нього навчатись.

Треба йти і не знати перепон —

Знаю, — шлях цей єдиний для мене, —

Бути учнем, гідним його,

— Ільїча —

— Володимира Леніна.

Йти боротись, як він, бути як

Непохитна, гранітна скеля ця,

Щоб носити його ім'я,

Бути комсомольцем - ленінцем.

Ніч чорніє. Спить люба братва.

У вікні — небо сходу зелене.

Я читаю могутні слова

Володимира

Леніна.

Вогник лампи моєї дрижить.

Спать не хочу. Здається — ще рано ...

— Володимир Ільїч. Розкажи

Про велике життя многогранне.

Харків, 1932 р.

Лист без адреси в лініях у нет зорі,
Лінії зорів — лінії чистої спадщини та
Прекрасної на пам'ять про минуле.
Можливі лише пам'яті чисті, чисті
А я відчуваю, що моя пам'ять
Мало чистої, недостатньо чистої та відсутніх
Ліній у лініях, які відповідають лініям
Уже стискає порозуміння в лініях та
Я знаю, тут єдиний приступ до чистоти.
Форма ділиться на чисті та нечисті лінії.
Лінії чисті — це лінії чистої пам'яті
Із зорів — лінії чистої пам'яті
Речі, які відповідають лініям чистої пам'яті.
ЛИСТ БЕЗ АДРЕСИ

Мій пароплав пливе — вперед, вперед, вперед.
Лиш спогади — ніякого прощання.
На палубі братва і хвиль холодних рев,
І десь далеко пристань нам остання.

Надходить ніч. Здається, ніч звичайна,
На березі осоки шелестять.
Надходить ніч. Та я не сплю ночами,
Бо я люблю життя. Люблю життя!

І я на палубі. Шумить Десна в напрузі.
Зібралась молодь. Ніч стає густа.

Десь там у Харкові, в Чернігові десь друзі.
Я їм недавно надіслав листа.

Життя таке, немов чарівна книга,
І я в житті завжди, завжди палав ...
Іх відповідь до мене прийде у Чернігів.
Я ждатиму, а поки ...

Пароплав

Пливе, пливе, пливе. Вітри противні.
Гадаю, моряки б сказали — бриз.
На березі міняються картини.
Ідемо вперед з вітрами у розріз.

Я знов пишу. Гуртожиток, кімнати,
Студентські дні. Робота. Сміх.
Пригадуються хлопці і дівчата
І ти між них, одвертіша за всіх.

Ти не «романтика», зустрінuta на розі,
Про де скажу я друзям і тобі:
Для мене ти товариш у дорозі,
Товариш, пізнаний в роботі, в боротьбі.

Ми йшли разом. Ми працювали вкupі
Після того; як гомін війн затих,
Як одзвінів двадцятих років тупіт.
Коли країна почала рости ...

Мій пароплав — в путі. Немов відгомін
Прийшов на палубу і знов затих ...
Можливо, ти працюєш агрономом,
А я в путі, в далекому путьі.

І спереду вогні горять іскристо,
Уже стихає пароплава рев.
Я знаю, тут нам тимчасова пристань,
А потім знов — вперед, вперед, вперед.

Іду на берег. Крок, ще крок, алеж —
Рушає пароплав — у путь, у путь!
Не знаю, де ти є і як живеш,
Та де б ти не була — щаслива будь.

4-I-33 р , с. Тупичів

ГИТАРА

Коли в кімнатах затихає шум
І шарудить за вікнами пороша,
Тоді я мовчки ці рядки пишу
І занотовую в студентський зошит.

Вже примуси активно відшуміли.
Січнева ніч. Середина зими.
І слово падає, як плід дозрілій
На лоно біле аркушів німих.

Та раптом коридором мов отара —
Тоді сонливість губиться в кроках,
Тоді дзвеніти почина гітара
В Іванових незніжених руках.

Акорди плинуть, до мене доходить
І тануть, мов лягаючи до ніг ...
А я ніколи не сказав би — годі! —
Іграй... За вікнами кружляє сніг ...

Глибока ніч. І слухають ще десь там,
А звуки важкопадають до ніг ...
Я відзначаю наші дні студентські,
Дні наших зим і весен запашних.

Приходить споминів далекий дотик.
Акорд стихає. Переходить в гуд ...
О сьомій завтра треба на суботник
Закінчувати наш Турбіnobуд.

Тепер уже Іван поклав гітару
І тиша в вікна тъмно зазира.
Глибока піч. І споминів примари
Оходять сонно. Устає зоря.

За вікнами над ДЕЗ'ом темінь тане.
А я не спав. Пішов на аркуш сон.
Через годину - дві студенти встануть,
І на суботник підемо разом.

За вікнами над ДЕЗ'ом темінь тане.
Надходить ранок. Ей, братва, вставай:

Підхожу я й кажу: «Вставай, Іване,
На Юмівській чекає нас трамвай.

Вставайте, друзі, молодо радійте.
Вже доліта од ДЕЗ'у міцно гуд.
Усі разом, разом, братва, ходімте
Нескінчений чека Турбінобуд».

30. XII 1932 р.

Література та мистецтво
Івано-Франківської області

Літературний альманах

«Літературна Україна»

На відкритій землі

Відкритий світ

Закутався обрій дубовим старчеством.

Всіх нинішніх сучасників
Вітає перва осінь.
Атогунт ханчиков он вірю, які діті жили
кінцю кінцю ювінту походжень — інші
Можуть відчути.

Котої вінознані! Він звісів ажної,
Сію ж утікнувши від синяка ристів
НА КОРДОНІ

Берези. Вітер з того боку.
Берези, сосни стоять у рядах.
Холодна осінь. Осінь глибока
І вечір глибокий на землю спада.
На лінії — трави, купини жовті,
Осоки похиля. Рідіє туман...
Я знаю — це приходиш знов ти,
Незаперечна безглазда зима.
Колючий вітер осоки полоші,
Виє тужко холодним хортом...
Я на лінії — за лінією Польща,
Я вартую Радянський кордон.

Настрій суворий. Суворий і строгий.
Проходжу — тріщать бадилля сухі.
А далі — дороги,

далекі дороги

На північ,

на південь,

на схід.

До міст і до сіл, полями розлогими
Між гір, між лісів, по долинах снують ...

Вони — несходимі ці всі дороги
Лежать через мій Радянський Союз.

По степу осінньому, ріках і водах,
Залізний путь і вербовий шлях

Ведуть до великих радянських заводів,
Ідуть у радянські колгоспні поля.

Спішати поїзди. Пароплави по річках ...
Я чую поклик сирен портових ...

Моя країно !

Мої п'ятиріччя !

Я ваш охоронець,

я ваш вартовий !

Вітер свистить, осоки полоще

І виє — виє холодним хортом.

Я ва лінії — за лінією Польща,

Я вартую

Радянський кордон.

Настрій суворий, суворий і строгий.

Проходжу — тріщать бадилля сухі ...

А далі: дороги,
дороги,
дороги
На північ,
на південь,
на схід.
Закутався обрій дубами старими.
Вони нерухомо стіною стоять.
Встає перед мене
моя Україна,
Моя батьківщина,
вітчизна моя.
Стою на варті.
Багнет і кулі,
І я, і всі ми готові на бій.
На бій за велику Спілку Республік,
Республік праці,
заводів,
хлібів.
Встає Україна з кайданів розкута,
Ї я вартую,
люблю
і любив,
Частину великої Спілки Республік,
Республіку праці,
заводів,
хлібів.
Ніч притулилась до бору старого —

Холодна, осіння
чорно - густа ...
Спокійні дороги,
Далекі дороги,
До шахт,
у колгоспи,
на Дніпрельстан.
Я вартую Радянський кордон.
Я на варті. Літак на старті,
Лінкори на чатах у наших морях,
Вся країна на варті!

29. XI 1933 р.

Не такі ж сорти іржавки.
Не такий квіт сія, рідкісний
Інші, комсомолів.

Це хлібне мистецтво
Співом піснів заспівати
Пресла, після години чи двох
Сіль, сіль жито — відмінною ідолою
Вітер жито — землю відмінною ідолою
Урожай усіх.

УРОЖАЙ

Цей червоний сіяний урожай шаткиїв
Не з бородкою, а з розкошною квіткою. І
Шепотять не голосно
Спілим, спілим колосом
Та безмежні
Сонячні лани.
Наш це, комсомоле, сів
З жовтим усом — волосом
Віddaє нам зерна
наливні.

Шелестять пшениці,
Хилиться до ніг.
Комсомоле,

дні ці

Наші дні!

Пам'ятаєш осінь ту,
Як вставали вдосвіта,
Як ми виступали

з сіл,

Гей, рушаймо, хлопці всі,
Молоді колгоспівці,
На осінній плановий
засів.

(Приспів) Шелестять пшениці і т. д.

Пам'ятаєш весну ти
З ранками чудесними,
Як ми виступали

всі.

Гнулисісь під колесами
Дороги заплескані —
То ішли машини
на сів.

Приспів.

А тепер дні теплі ось.
Між густими стеблами
Не зросла, не виросла
трава.

Це такий наш сів, колгосп,
Це такий наш сів, радгосп,
Наші, комсомольці,
де жнива.

Приспів.

Спіла, спіла жовта даль.
Вітер жито — жовк гойда —
Урожай ушир,

удаль,
углиб ...

Це нам, друзі, Жовгенъ дав.
Цей червоний Жовтень дав.
Це у боротьбі ми здобули ...

Шелестять пшеници —

Урожай.

Комсомоле,

в дні ці

Вирушай!

Жовтень 1933 р.

ВЕЛИКИЙ РЕЙС

Захеканий

спинився паротяг,
Простягши ешелон важкий горою,
І руку семафор простяг,
Показуючи в синю даль дорогу.
Платформи навантажені ущерть
Сосновим лісом —

шпали магістралям ...

Іше, іше, іше, іше,

ime!

В розгоні поїзд — далі, далі, далі ...
З лісів поліським поlem лине ліс.

До магістралей,

будівних мережів,

Туди, де високо риштовання сплелись

I де порти нові ростуть на узбережжях.

Стрічай гостей.

Смолово пахне ліс.

Стрічай гостей. Донбас і Маріуполь ...

Сосна в снігу лежала жовтим трупом —

Риштовання

в мереживо

сплелись.

Прямує поїзд, і колеса в танку,

Ген до будов несісь, важкий експрес.

Зупинки, станції і полустанки —

Поліський ліс

іде

в великий рейс.

Великий рейс.

Стрункі в лісах соснових

Здіймають сосни голови у синь

Верхами — тихий шум,

і тихо знову

I в кожнім стовбурі багато сил.

Зросла мідна. I зрізана під корінь

I жовтим стовбуrom лягла на сніг

I буде на мідних будовах скоро —

Така історія сосни.

Рушає в рейс.

Дзвеніть важкі експресії,
Рушає в рейс.

Десною череда.

Ідуть плоти і стукотять колеса.

Гримить країна — лісу дай!

Даєм!

Вантажимо!..

До риштувань підвозим.

Стрічайте ліс!..

Здоровий пах сосни.

І торять між дерев дороги ген обози.

Полоззя грунте

у пухнастий сніг.

То ліс іде до риштувань великих

З моїх лісів,

З Чернігівських лісів...

Гудок на тартаку до праці вже покликав,

І йдуть робітники з сусідніх сіл.

Ідуть.

І ліс іде — готові матеріали

Десною, залізницею — у даль,—

Щоб працю на будовах не спиняли,

Щоб не спинилася

на півдорозі

магістраль.

Захеканий

спинився паротяг.

Дихнув. Перепочив. І знов горою ...

А семафор стойть
і руку в даль простяг —
Показує
далеку ще дорогу.

Вересень 1932 р.,
с. Тупичів

Боли ході дніпрівські,
У зорі за дніпром схови.
Небесами підкорюєши ладонь
— Населі! Ну ти їхній престол
І скажи їм ладонь свою віднішній
— Населі! як ладонь твоїх
Із підкорюєши ладонь твоїх
Ко вільної, вільної є віт ти
Вільної, вільної є віт ти
Вільної, вільної є віт ти
Небесами підкорюєши ладонь твоїх
Ладонь твоїх
Ладонь твоїх
І з підкорюєши ладонь твоїх
— Ну, а заларинозовий престол
Ладонь твоїх

Дзвінка, яким професію.
Руки спірідалася в чисті і
Доволі звичайно, — але скажіш
Інші чоловікі в супроводі дівчинок
Привітаєш — і вони відповідатимуть
Ласко! — але вони відповідатимуть
Надією твою.
За розмитинами відпочинку
Страхом не дійти.
Задовільний час посвідчений
І торік від села до села гої обходи.
Неможе грушею

Т Р У Д О Д Н І

У колгоспі «Новосілля»
Після жнів було весілля.
Святкували урожайність,
Настю заміж виряжали.
Ех, та їй весело ж було —
Святкувало все село.

Ох так дівчина —
Є за що!

Із ударниць ти найкраща —
Налічила восени
До двох сотень трудоднів!

Осторонь стояла боса,
Дивлячись на Настю косо,
Та прогульниця Явдоха —
Заздрість їла, та її не трохи...
А всі знали, та всі чули —
В ній дні — самі прогули.

Ех, Явдохо,
Ох, Явдохо ...
Тільки ахи,
Тільки охи —
Працювати б так! так ні —
От тобі і трудодні!..

Коли коні запрягали,
У дворі та знявся гамір,
Побажань найкращих злива:
— Насте! Путь тобі щаслива!...
І сказав тоді Данило:
— Настю всі ми, всі любили...

Та її було, було ж бо за що:
Із ударниць ти найкраща —
Налічала восени
До двох сотень трудоднів.

І звернувся до Явдохи:
— Що, а заздрість дряпа трохи!

Ти б сподобалась мені —
Та твої ж де трудодні ?
Та тебе ж любити за що,
Коли ти таке ледацьо.

Ех, Явдоха,
Ох, Явдоха ...
Тільки ахи,
Тільки охи —
Працювала б так ! так ні —
От тобі і трудодні !..

Насувався вечір теплий.
Пісня плавала над степом ...
І почулось од Павла :
— Ех, ударница ж була !..
А з другого боку Люда :
— І була, і є, і буде !..

От так дівчина —
Є за що !
Із ударниць ти найкраща —
Налічила восени
До двох сотень трудоднів !

У колгоспі «Новосілля»
Після жнив було весілля.
Святкували урожайність —
Настю заміж виряжали.

А із боку од Явдохи
Чулись довгі ахи, охи...

Ех, Явдохо,
Ох, Явдохо ...
Тільки ахи,
Тільки охи,—
Працювати б так! так ні —
От мені і трудодні.

Харків 30—31-X 1933 р.

І горло, і нірка, і міди
Відійшли,
Більші відчуття
Панчерики ворожий.
Відчути на зреші, — іронія і драма
І крохотинкою лятали
Легенди, легенди і надії легенди
І «імператорські» імператори гі зігрод засіли. І
Сіль місі, гонтад, виноград
Відійшли, відійшли.
Відчути розум, відчути дзвін, відчути І
Відчути пісню, відчути ві
Могорози, — вігодоць вігодоць
І надії відійшли, вігодоць вігодоць
І пісні відійшли до хачом в І
Дзвінки і може відійти разом, —
Відійшли разом.

НА СТОРОЖІ

Вісік відчуває юлі
І починає від Німеччини
— Із України в Європу!

Вдень і вночі
Димлять домни.
Ідуть поїзди і дзвонять путі...
Стойть боєць на червонім кордоні,
Сталевий багнет
У міцній руці.
У степах, лісах
на нашій землі —
Бойова робота
Говорча робота.
І в морях на чатах завжди
кораблі.

Бойові кораблі
Червоного флоту.
Ворог, ткнися на наші моря,
Спробуй — сунься
на наші кордони...
І піднімуть тоді
кораблі якоря
І затупають
ковані
коні
І червонофлотці - бійці,
Бійці сильні,
бійці відважні
Панцерник ворожий
Візьмуть на приціл,—
Ні кроку
в моря наші!
І червоні бійці,
бійці міцні,
Бійці сто раз загартовані,
Шідуть удень, підуть уніч,
Підуть на ворога
моторами.
Над нашим кордоном
пропелер продзвенить.
Дзвінко і міцно повітря розріже,
Пілоти червоні

кинуть
свій
гнів,
Ворожі ескадрилі
покришать ...
Багнети очей встремив
У даль
На кордоні боєдь відважний,
Червоний боєдь ворогам
Не дастъ
І кроку ступити
на землю
нашу.

1932 р.

Біля воротинця лежуть землі,
Хай синовів своїх відмінити.
Вінницькі розсади, дівчата
Кохані та парбільниці, — але і
Сонечко ю між ними ще не відійшов
На чатах, але вже відійшов
Вітер приліг спочуттю к землі
Збоку проміжоки зорів має
Збоку пісочна стежка має
І горохова пасічка.

І дзвінко-біль-дзвінко-біль-
Сонечко-пісоченок, як же?

Розг **НА ЧАТАХ**

Обок воротинець лежить він
Хай синовів своїх відмінити
Сонечко-пісоченок, як же?

На чатах — але вже відійшов

сторожка ніч,

Вітер приліг до ніг.

Збоку шелест овсів,

Збоку широкі поля відійшли
І близько гомін із сіл, як водій

І тепло пахне земля.

На чатах сторожка ніч,

А збоку моторний клич —

Збоку гудуть трактори,
Збоку горять ліхтарі.
Колгосп молотьбу почав
І чутъ голоси дівчат,
Радісні голоси
Сиплються із овсів.
А з другого боку кордон.
Там ворог чатує нас,
Там ворог

заклав патрон

І шкірить зуби війна.
Там сіл трудовутиш
Фашистський чобіт притис.
Я на чатах стою,
Мій зір темінь протяв.
Вартую країну свою,
Вартую

вільне життя.

Праворуч
польський кордон
І шкірить зуби війна,
Підстерігає нас,
Щоб лізти на наші гони
Через кордони.
Робота моторів чітка.
Армійця міцна рука.
Я спокій чатую ваш.
Через плече патронаш.

Нехай мотори гурчатъ,
Хай сиплецься сміх дівчат.
Нехай робота кипить —
Коли ж тривога — вмить
Станем до зброї ми.
На чатах сторожка ніч.
Вітер приліг до ніг.
Збоку врожаї шумлять,
Збоку мотори гурчатъ
І терпко пахне земля,
і дзвінко — сміх дівчат.
Сиплються із овсів
Радісні голоси.
Збоку кордон — межа.
Хай вороги дрижать.

Ранок близько вже.
Наш вартовий стереже.

30.VII 1932 р.
Ми — артилеристи і зенітчики
Ми — кулеметники, — зупиняємо ворога
Спокоємо як столь добре місто міські
Врадливі, сподіваючись у морозі полюса
Ми з ревністю скликаємо всіх і залучаємо їх
Будуючи рівнини і лісопарки, монотоні міста
Ми — фронт — високий хребет, піднімається, висота

Люску стаючи гілкою, якщо
Він погано відчує відчуття своїх
Колгоспницьких членів. Дехтої
І селяникою вірюють, що їхній
Радянський годинник є мінатором
Своєї пропагандистської хати, а ІІІ
Андріївській філії під час відбіду
Такі заслужені люди їхніх творів.
Так ворожеють кроком творів
Відмінної праці та творчості!

МИ — ДЕСЯТОГО РОКУ

Мені 22 — я оживаю відчуття шан

я десятого року.
Сила в мені незупинно росте,
По землі я іду упевненим кроком,

П'ю повітря земне

міцне і густе.

На всі груди я дишу,

щоб тіло

міцніло.

Щоб повнилися м'язи силою вціртъ,
Наливаюся соком, упертий і смілив,
Кров гаряча по жилах бушує — тече.

Мої друзі — в заводах,
Мої друзі — в радгоспах,
І зі мною у виші друзі мої,
Мої друзі —
на Чорному морі матроси.

Мій ровесник на чатах
При кордоні стоїть.
Ми у виші в гарячій упертій роботі,
Щогодинно, щоденно штурмуєм знання,
Щоб життя

Не зарошувається потом,
Щоб вперед крокувати не інавмания.

Той — з Донбаса,

Ти — з Буга,

Я — з Полісся зеленого.

Однолітки, ровесники, друзі мої!

Ми зійшлися, щоб разом тут

Вивчати Леніна,

Гартувати себе для наступних боїв.

Нам по 22 —

ми з десятого року.

Ми — армійці,

Ми — призовники,

Станемо на сторожі республік широких,

Прийдем, сильні бійці, у червоні полки.

Ми в роботі —

Будуєм республіку нашу,

Ми — армійці, матроси — червоні бійці,

Комсомольці ми
З п'ятилітнім стажем.
Вмієм міцно тримати рушницю в руці.
Наша зброя —
Це молодість і рушниця
Наша зброя —
Техніка і знання.
Ми готові зустріти, як ворог полізе,
Ми готові на танк
або
на коня.

А республіка широко-широко стелеться.
Де початки її, де далекі кінці?..
Будуть з нас хороші буденівці,
Командири,

ГРИГОРІЙ ПЛОТКІН

Ми вчалися житі в хобре,
Шахризейко моя!
Шахризейко моя!
Шахризейко моя!
Шахризейко моя!
Шахризейко моя!
Шахризейко моя!

Конфідальні та
З-Паризькою стрункою.
Всім чисто-чисто рукою відіє
Наш образ —
Не можнаєть з рукою
Наш образ —
Світла і панік.
Ми хотим зустрітися, як зороти місяця.
Ми хотим зустрітися.

На віночок
А РУЧНОЮ ІНІЦІАТОРОУ
До початку її, до залізів копії
Будуть з нас хоромі булини,
Конфідальні.

Світло.

Метрополі.

Світло.

тіквіцькою місцею.
— тіквіцькою місцею
такою, як і вченої
літератури, як і вченої
словесності, як і вченої
навчанням та
вченням цієї літератури
жадають не тільки
захист подій вченої
жадають засуджені
літературної — якій вченої —
— якій вченої —

ДІВЧИНА

Ляло отом синім як
вінницьким відваренім як об
Ми мчали на яхті з тобою,
Шалена морячко моя!
Шляхами глибини морської
Щоб зник за бортами маяк.
Щоб вийти на простір широкий
І бачити кожну мить
Нордостом обпалені щоки,
Очей пеймовірну блакить.
І хочеться ніжно сказати
(Шумує у грудях вогонь!):
Я хочу пришвартуватись
У гавані серця твоого!

Сьогодні, солоного ранку
До речі слова оді:
Я стану на довгу стоянку
І не віддам кінців.
А хвилі біжать за кормою
І борт заливають наш.
Солоний вітер примор'я
Бере нас на абордаж.
А хвилі біжать без толку
Дзвенять на різних ладах.
— Крайна моя — комсомолка
Така, як і ти молода!
За працею в шестиденках
Так радісно часто стає.
Бо ти найкраща спортсменка
І серце гаряче твоє.
Бо насторожену вахту
Рука твоя міцно бере.
... І мрії відходять,
    мов яхти
В далекий, небачений рейс.

Одеса, 1933 р.

— він же відомий у всьому світі.
Задніми дітуси не підносять він отже,
Він відомий у всьому світі, якій матки розглядають
— якій він відомий у всьому світі.
Він відомий у всьому світі — іноді він
Він відомий у всьому світі, якій матки розглядають
— якій він відомий у всьому світі.
Африканська нічна бакборт морська
І нічна бакборт морська як комілла-пурпур
І нічна бакборт морська як комілла-пурпур
— якій він відомий у всьому світі.

Світла вітрові стекловини
КРИК УНОЧІ

Розповідь про чоловіка-шкіряну, якою він
Не раба відмінної, а відмінної він є. І
Пригадаємо, що він є він є він є.

На бакборті — сигнальні вогні, які він є.
Туті трости замотано шнеком, які він є.
Густа африканська нічна бакборт як іншої
І природи тропічної флегма. є є є
Чолка диму звисає з труби, які він є.
В небі краплями поту — зорі ...
І такий голубий, голубий ...
Розсипається місяць у море ...
За бортом повстає Гібралтар, які він є.
Поруч з ним — Гібралтарська протока.
На бакборті — зелений ліхтар ...
Taємниче примуржує око.

Затихає у кубриках снів,
Дехто з хлопців на палубу вийшов.
Налягає вагою снів
Тривожна вахтена тиша.
На бакборті — сигнальні вогні,
Тугі трости замотано шнеком.
Густа африканська ніч
І природи тропічної флегма.
Вітер вимпел на щоглі колишє ...
Але раптом ...

Луснула тиша,—
З африканського берега крик:
— В'ї - кк ...
Три рази прогримів крик
І луна повторила:
— В'ї - кк ...
І прибігли на палубу всі. — ітподіял вН
Пароплав завантажений стих. — ітподіял вН
Кожен з хлопців питанням насів: — втід
— Що за крик? — ітподіял идоциди І
Що за крик? — відповів вільоР
Ошарашений кожен стояв: — вільоР єден в
Зрозуміти цей поклик як? — ітподіял вільоР
І на змотаний сівши трост, — вільоР відів
Питає Петруха - матрос: — вільоР мотод вЕ
— Грицю, що це? — ітподіял вільоР
Я тільки мовчав. — ітподіял вН
Я вдивлявся у ніч зза плеча. — ітподіял вН

Ніч мовчала смолисто - густа ...

— Що за крик? — я очима питав.
Налітав сухорлявий нордост
І питав у матроса матрос:
— Як же, як же розшифруватъ
Африканські нічні слова?
І ніхто відповісти не міг
І ніхто уже спати не ліг ...

* * *

Тільки ранком лоцман з Гогуро
Розповів про тривожний гуд нам:
Це раби землероби - мурини
Привітали радянське судно.

1938 р.

ІНДИКТОР ПОСТАНОВОГО АКТУ

Інди́ктор поста́новоого а́кту
представляє від твору
— драми
— п'єси
— комедії
— балету
— опери
— оперети
— мюзиклу
— музичного фільму
— художнього фільму
— документального фільму
— кінофільму

ІНДИКТОР ПОСТАНОВОГО АКТУ

ЗМІСТ

АРОН КОПШТЕЙН

Горлівський пейзаж	7
Шлойме - Довіл Капулер	11
Кінець лютого	13
До циклу «Лірична біографія шахтаря Р. А. Кравченка»	15
Рядки про музику	17
Виступ на зборах татарської бригади	19
З ліричного блокноту	22

МАРКО ЗІСМАН

Жовтень	27
Урожай	30
Осінь	33
Балада про двох солдатів	36
Голос	41

НІТРО ДОРОШКО

Над томом Леніна	45
Лист без адреси	47
Гітара	50
На кордоні	53
Урожай	57
Великий рейс	60
Трудодні	64
На сторожі	68
На чатах	71
Ми — десятого року	74

ГРИГОРІЙ ПЛОТКІН

Лівчині	79
Крик уночі	81

НІЯКИНОЇ НОЧІ

11	місяців післямилої
12	післякій літоїд, місяців
13	зісток, зеленій
14	капукашій . . . . .
15	відтаким відкритій віночі! . . . . .
16	улюнг . . . . .
17	зеленік оци кипаць
18	ніякій боязаність зараде всі північні
19	чеснокій воницючій . . . . .

НАМІСНЕ ОБЧАН

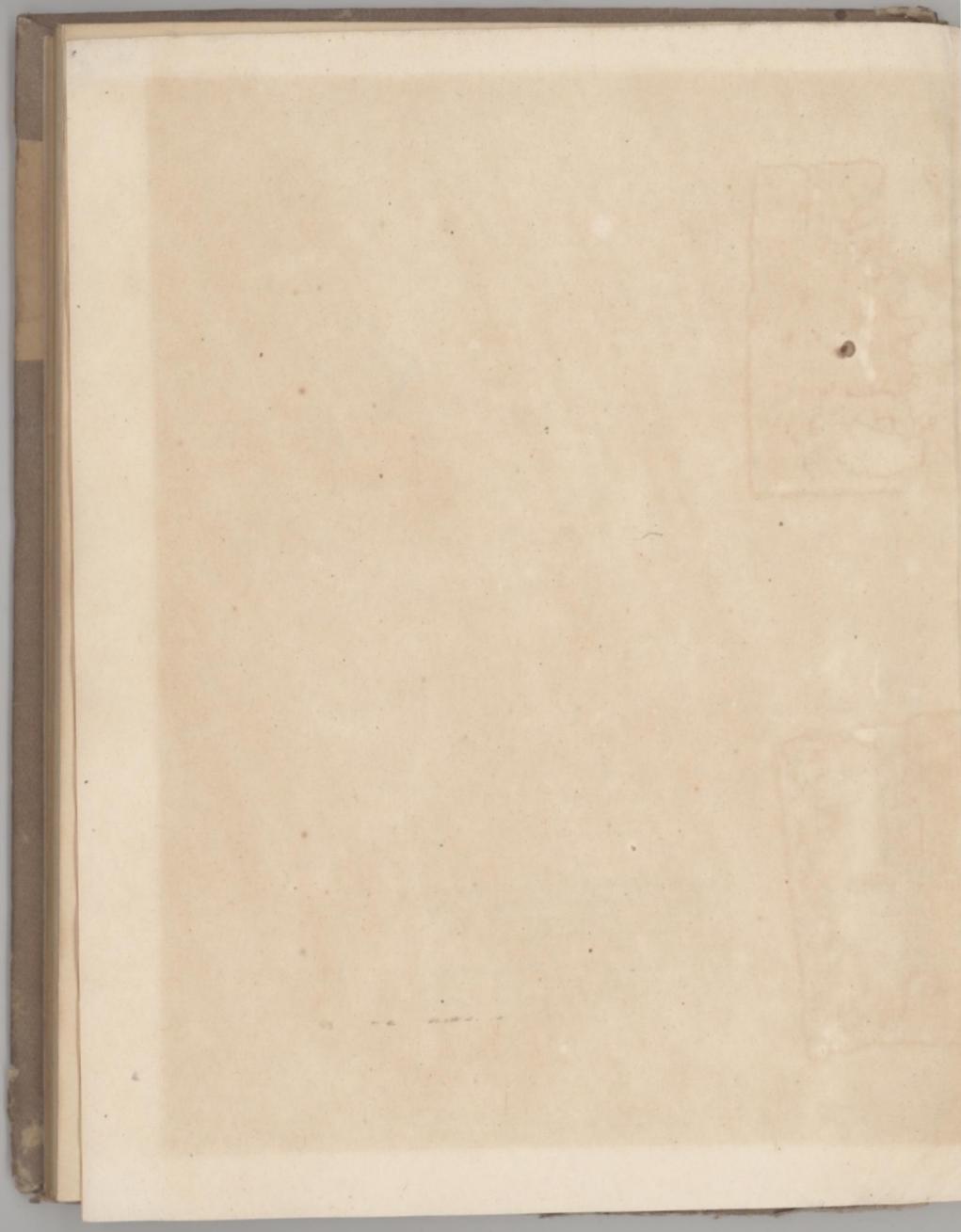
20	дністровськ
21	Івано-К
22	зіб
23	зітвалос зоне, оци зітвал
24	зітвало!

1000
1000
1000

Друкарня імені М. В. Фрунзе. Харків,
Довель - Захарієвська, 6. Уповнова-
жений Головліту № 1895. Зам. № 583.
Тир. 2500. 2½ друк. арк.

Видання № 290. Папір ф. 72x110—53 кг.
13½ пап. арк. 1 пап. арк. 91392 лист.
Здано в роботу 14-V-35. р. Штискаю
до друку 1-VIII-35 р.

17

四七